

מתכונת כלכלה

קיץ, תש"ף

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

- פרק ראשון: (2X27) - 54 נקודות
- פרק שני: (1X24) - 24 נקודות
- פרק שלישי: (2X11) - 22 נקודות

סה"כ - 100 נקודות

ג. חומר עזר בשימוש: אין

ד. הוראה מיוחדת: כתוב בצורה תמציתית ומדויקת.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה !!

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (54 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1 - 4 (לכל שאלה 27 נקודות)

1. הסערות וההצפות הרבות בחורף האחרון, גרמו להרס מבנים ותשתיות בכל הארץ.
  - א. הגדר את המושג השקעה (4 נקודות)
  - ב. הצג והסבר בעזרת עקומת התמורה, מהי ההשפעה של הסערות וההצפות הרבות על כושר היצור וגודל התוצר של המשק בטווח הארוך.
הנח שהמשק בישראל במצב של שיווי משקל באבטלה (10 נקודות).
  - ג. הממשלה הקצתה 13 מיליארד שקלים לבנייה, שיקום מבנים ותשתיות שיעמדו בפגעי מזג האוויר בעתיד. הצג והסבר בעזרת המודל הקיינסיאני את השפעת בנייה, שיקום מבנים ותשתיות על רמת התוצר, היקף התעסוקה ורמת המחירים במשק.
הנח שהמשק בישראל מצוי בשיווי משקל באבטלה (13 נקודות).
2. בשנים האחרונות הופכת ישראל למעצמת תיירות מרפא. תיירים רבים מחו"ל מגיעים לישראל לצורך טיפולים וניתוחים רפואיים.
  - א. הסבר מהו שירות ומהי סחורה. המחש כל אחד מהם בדוגמה (5 נקודות).
  - ב. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע של המט"ח את השינוי שהתרחש בשער החליפין בעקבות הגידול במספר התיירים המגיעים לטיפול רפואי בישראל.
כיצד מכונה שינוי זה ומה השפעתו על הערך החיצוני של הש"ח (10 נקודות).
  - ג. הצג והסבר מהי השפעת הגידול בתיירות המרפא לישראל על היקף התעסוקה, רמת המחירים וגודל התוצר במשק. הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני.
הנח שהמשק בישראל בשיווי משקל בתעסוקה מלאה (12 נקודות).
3. נגיף הקורונה גרם לביטול טיסות רבות לסין וממנה מחשש להדבקות בוורוס הקטלני. ממשלת סין הקימה שני בתי חולים נוספים כחלק ממאבקה בהתפשטות הנגיף.
  - א. הסבר מהו מוצר ציבורי ומהם שני מאפייניו.
מהו המוצר הציבורי המצוין בפתיח? (6 נקודות)
  - ב. הצג והסבר בעזרת עקומות ביקוש והיצע לשירותי לינה בסין את השפעת ביטול הטיסות לסין על מחירי לינה במלונות ופדיון בעלי המלונות בסין (8 נקודות).
  - ג. התברר שהשפעת שני האירועים המצוינים בפתיח: ביטול טיסות ונופש לסין ובנייה ממשלתית של בתי חולים חדשים, הובילו למיתון ואבטלה בסין. הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני של המשק הסיני, כיצד התרחש מיתון ואבטלה.
הנח שבמצב מוצא המשק הסיני היה בשיווי משקל בתעסוקה מלאה.
התייחס לשינוי בגודל התוצר ובהיקף התעסוקה (13 נקודות).
4. שיעורי הצמיחה בישראל, כפי שהתפרסמו במגזין כלכלי באירופה, עומדים על 4.8%. ניתן לזקוף זאת לחדשנות ולפריון בתעשיות ההיי טק ולמציאת מאגרי גז חדשים.
  - א. הסבר מהי צמיחה כלכלית.
הצג שני גורמים לצמיחה כלכלית כפי שמופיעים בפתיח (7 נקודות)
  - ב. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע בשוק הכסף את השינוי שיתרחש בשער הריבית ובכמות היתרות הראליות בעקבות הצמיחה הכלכלית. (10 נקודות)
  - ג. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע לתעשיות ההיי טק ישראליות, את השפעת השינוי בשער הריבית על המחיר, הכמות המשוקקת והכנסות תעשיות ההיי טק בישראל (10 נקודות)

פרק שני (24 נקודות)

ענה על אחת השאלות 5-6

5. אנסין כלכלי

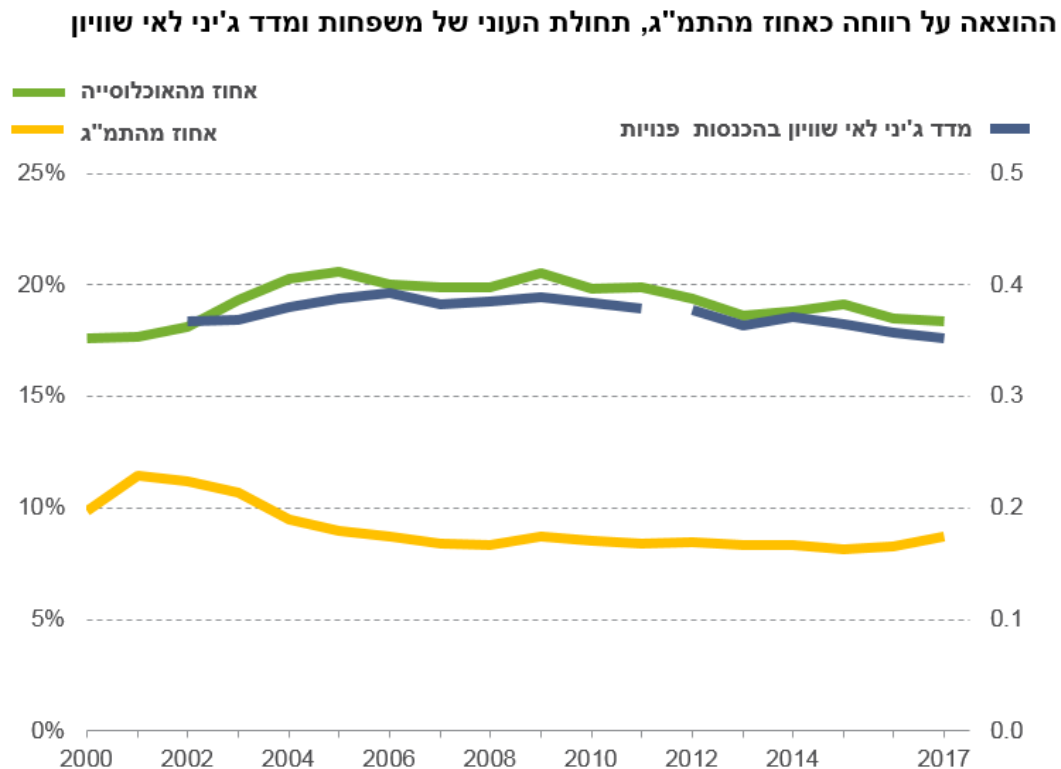
התפשטות נגיף הקורונה בסין מאיים ליצור משבר בריאותי וכלכלי עולמי. גורמי בריאות ברחבי העולם מזהירים, כי בעידן הגלובלי בו אנו חיים אין כמעט יכולת למנוע התפשטות מגיפות ולהגביל את השפעתן למדינות בודדות. לצד זאת, יש מקום לאופטימיות כיוון ששיתוף הפעולה בין מדינות וחוקרים מרחבי כל העולם בחיפוש אחר חיסון ובהתמודדות מתואמת עם המחלה, יאפשרו להפחית את כמות הנפגעים והנזק הכולל.

לצד הנזק הרפואי הישיר, כלכלנים מעריכים, כי הנזק הכלכלי כתוצאה ממשבר הקורונה מגיע ל 160 מיליארד דולרים, ועשוי אף לגדול. בסין נזק ישיר ומשמעותי כתוצאה מהסגר שהוטל על עשרות מיליוני תושבים בערים הגדולות הסגורים בבתיהם ואינם מגיעים לעבודתם. רחובות הערים הגדולות נטושים, מפעלים, חנויות ובתי עסק רבים סגורים. בנוסף, חלה ירידה דרמטית בייצוא מוצרים מסין למדינות רבות. כלכלנים מעריכים שירידה זו ביצוא מסין, ובייבוא ממנה, יביא לגל עולמי של עליות מחירים שקשה בשלב זה להעריך את ממדיו. חברות בין לאומיות ומשקיעים פרטיים רבים חוששים לגורל השקעותיהם בסין ועוקבים בדאגה אחר התפתחות המשבר.

(עובד מתוך: כתבות גלובס וכלכליסט, פברואר 2020).

- א. 1. הגדר את המושג "גלובליזציה".
הצג שני עקרונות לגלובליזציה הבאים לידי ביטוי באנסין (6 נקודות).
2. הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה של המשק הסיני את השפעת משבר הקורונה על כושר היצור וגודל התוצר בטווח הארוך. (8 נקודות)

- ב. 1. הגדר את המושג "שער חליפין". (3 נקודות)
2. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע למט"ח בישראל כיצד צפויה להשפיע הירידה בייבוא מסין של שער החליפין וכמות מט"ח, כיצד מכונה שינוי זה? (7 נקודות)

6. תרשים כלכלי

מדד ג'יני לפי הכנסה פנויה (לאחר תשלומי העברה ומיסים) לנפש מתוקנת. בשנת 2012 חל מעבר לסקר הוצאות. לכן יש שבר בסדרת נתוני המדד.
מקור: ג'וני גל ושביט מדהלה, מרכז טאוב | נתונים: משרד האוצר; המוסד לביטוח לאומי; בנק ישראל

מתוך: אתר הביטוח הלאומי.

- א. 1. הגדר מהו מדד ג'יני וכיצד הוא מחושב (4 נקודות).
2. הצג והסבר בעזרת עקומת לורנץ ומדד ג'יני את מגמת השינוי שחלה במידת אי השוויון בחלוקת הכנסות הפנויות במשק בין השנים: 2014 – 2017. (8 נקודות)
- ב. 1. הצג והסבר, בהתבסס על הנתונים העולים מהגרף, את הקשר בין גובה ההוצאה לרווחה מתוך התמ"ג, לבין מידת אי השוויון בחלוקת הכנסות הפנויות במשק בין השנים: 2004-2006. הוכח טענתך על בסיס נתונים. (4 נקודות).
2. הצג והסבר בעזרת המודל הקיינסיאני את השינוי שחל בגובה התוצר, רמת המחירים והיקף התעסוקה במשק בעקבות שינוי המדיניות בהוצאות על רווחה (ביחס לתמ"ג) בין השנים 2004-2006.
- הנח, כי במצב המוצא המשק בישראל בשיווי משקל בתעסוקה מלאה (8 נקודות).

פרק שלישי (22 נק')

ענה על שתיים מהשאלות 7-10 (לכל שאלה 11 נקודות)

7. בחודשים האחרונים דווח על ייצוא גז מאסדת הגז הסמוכה לחופי השרון למצרים. תושבי השרון יצאו למאבק כנגד תפעול אסדת הגז מחשש לפגיעה באיכות חייהם.
- א. מהי הדילמה הערכית המופיעה בפתיח, ציין את שני הערכים המתנגשים (6 נקודות).
- ב. מהי המלצתך, כיצד על הממשלה לפעול לאור החשש לפגיעה באיכות חייהם של אזרחי המדינה הגרים בסמוך לאסדת הגז (5 נקודות).
8. אזרחים רבים אינם מבינים כיצד פועלים ביטוחי הבריאות השונים ומהם ההבדלים בין הצעות הביטוח השונות. המדינה החלה בתוכנית "הר הביטוח" שתכליתה פרסום מידע מלא, שקוף וברור לאזרחים, כדי שיוכלו להבין ולבחור את תוכנית ביטוח הבריאות המתאימה להם.
- א. הגדר מהו כשל שוק (4 נקודות).
- ב. על פי הפתיח, ציין והסבר איזה כשל שוק מתקיים בנושא ביטוח הבריאות. הסבר מהם צעדי הממשלה לפתרון כשל השוק שציינת (7 נקודות).
9. שר האוצר החליט להסיר מגבלות על יבוא החמאה לישראל, למרות התנגדות מונופול החמאה תנובה.
- א. בהתאם לפתיח, האם בענף החמאה התקיימה תחרות משוכללת, הציגו שני נימוקים (5 נקודות).
- ב. מהו כשל השוק שהוביל את שר האוצר להתערב? מהם שני היתרונות שהחלטה זו תביא לצרכני החמאה בישראל (6 נק').
10. ממשלת ישראל הודיע, כי הקימה קרן סיוע לעצמאים ולחברות שנקלעו לקשיים כלכליים בעקבות התפרצות הקורונה בישראל ובעולם.
- א. מהי התפיסה הכלכלית חברתית הבאה לידי ביטוי בהודעת הממשלה, הסבירו באמצעות שני מאפייני הגישה שבחרתם (6 נקודות)
- ב. מנגד, קיימים עסקים המרוויחים מהתפרצות הנגיף, כמו חברות לממכר מוצרי מזון והיגיינה. הצג והסבר באמצעות עקומת ביקוש והיצע למוצרי מזון והיגיינה את השינוי בכמות המשווקת, במחיר ובהכנסות משוקי המזון בישראל. (5 נקודות).